

Závěrečná zpráva projektu specifického výzkumu na rok 2013 – zakázka č. 2117

Název projektu:

Kvalita života a sociální vztahy osob se získanou neurogení poruchou řečové komunikace

Specifikace řešitelského týmu:

Odpovědný řešitel: PhDr. Lenka Neubauerová

Kontakt: lenka.neubauerova@uhk.cz, tel. 605 588 567

Pracoviště: Katedra speciální pedagogiky a logopedie PdF UHK

Studenti magisterského studia na PdF UHK:

Bc. Andrea Jandová

Studentka navazujícího magisterského studia NSPM – Speciální pedagogika rehabilitační činnosti a management speciálních zařízení (1. ročník prezenční formy studia).

Bc. Aneta Novotná

Studentka navazujícího magisterského studia NSPM – Speciální pedagogika rehabilitační činnosti a management speciálních zařízení (1. ročník prezenční formy studia).

Bc. Lucie Pazderová

Studentka navazujícího magisterského studia NSPM – Speciální pedagogika rehabilitační činnosti a management speciálních zařízení (1. ročník prezenční formy studia).

Celková částka přidělené dotace:

33 500 Kč

Postup při řešení projektu:

Projekt je zaměřen na problematiku adekvátní diagnostiky osob se získanými poruchami řečové komunikace na neurogením podkladě, se zaměřením na možnost zhodnocení

subjektivního vnímání těchto osob v oblasti kvality vlastního života, sociálních vztahů a schopnosti řešit životní situace z hlediska osobní soběstačnosti či pomoci okolí. Osoby s těžkými deficity ve verbální komunikaci jsou odkázány na redukované sdělení svých pocitů a zážitků, tato skutečnost vyžaduje využití specializovaných neverbálně zaměřených diagnostických pomůcek, přičemž nabídka kvalitních, validizovaných a akceptovaných materiálů je značně omezená. V ČR není takto zaměřená pomůcka vytvořena, po primárních zkušenostech s využitím neverbálního testu BNVR – The Butt Non-Verbal Reasoning Test v českém jazykovém prostředí je vhodným materiálem k využití v této oblasti, zaměřený na rozumění instrukcím a řešení pragmatických situací. Pro oblast zhodnocení sebeprožívání a sebehodnocení je dalším perspektivním materiálem neverbální diagnostickou škála VASES – Visual Analogue Self-Esteem Scale, vytvořená britskými logopedy a výtvarníky pro skupinu osob s lézí centrální nervové soustavy či degenerativní chorobou CNS, která je spojena s rozvojem či přetrváváním poruchy řečové komunikace (afázie, dysartrie, kognitivně – komunikační porucha), která je cílovou skupinou výzkumného projektu. Srovnávací škálou z českého jazykového prostředí je MADRS (Stupnice M a A pro posuzování depresivity), která na základě kontaktu s osobou během expozice vyšetření testy BNVR a VASES umožní zařazení jejích reakcí do škály projevů, souvisejících s depresivitou a poruchami sociálních vztahů s okolím. K výše uvedeným materiálům byla přiřazena diagnostická výkladová škála Social Communication Difficulties, se snahou o komparaci materiálu z českého a anglického jazykového prostředí.

Cílem předkládaného výzkumného projektu byla studie zahrnující skupinu osob s neurogenními a neurodegenerativními poruchami a onemocněním, jejich reakcemi provedená šetření a zpracování šetření s porovnáním údajů mezi těmito skupinami osob, pro realizaci výzkumu byla zajištěna spolupráce s pracovišti, které v rezortu zdravotnictví a sociálně – zdravotní péče realizují komplexní rehabilitaci osob – rehabilitačními ústavu (Hostinné, Chotěboř) a gerontocentrem (Filipov) a pracovišti klinické logopedie či ergoterapie, která v této oblasti jsou součástí daných zařízení. Pro nejednoznačnost primárního výzkumného šetření byla realizace výstupu zacílena na podrobné případové studie v podmínkách gerontocentra Filipov a proveden opětovný podrobný překlad diagnostických materiálů - neverbálního testu BNVR – The Butt Non-Verbal Reasoning Test a neverbální diagnostické škály VASES – Visual Analogue Self-Esteem Scale. Komplexní překlady těchto materiálů jsou součástí písemných výstupů projektu.

Pro obtíže s kompaktibilitou dosažených výsledků a reakcemi osob především na užití škály VASES je zřejmé, že bude nutno následně zapojit primárně rozsáhlejší skupinu osob a bez komunikačního deficitu v seniorském věku a zde provést validizační šetření reaktivity na tuto diagnostickou škálu.

Přesto lze u tohoto originálního testového materiálu předpokládat jeho úspěšné užití pro české jazykové prostředí a možné široké užití pro odborníky profesí, které uvádějí autoři testu - pro logopedy, ergoterapeuty a psychology. Také umožňují komparativní zhodnocení výsledků dalšího diagnostického materiálu, který je v této oblasti široce využíván (Token test, Mini Mental State Examination) a porovnání výsledků s původními výsledky, prezentovanými autory "The Butt Non-Verbal Reasoning Test", následně již i s výsledky, dosaženými pro BNVR v předcházejícím projektu SV „Diagnostika osob se získanými neurogenními poruchami řečové komunikace, zaměřená na praktické řešení životních situací“. (Neubauer, Bláhová, Chotěbořová, Mrázková, Chrptová, 2013), z jehož výstupů byl

převzat originální testový materiál BNVR. Realizace projektu byla také spojena s diskuzí na mezinárodní úrovni, v rámci aktivní účasti na mezinárodních kongresové akci s tematikou diagnostiky a terapie v oblasti speciální pedagogiky (Szeczin, Uniwersytet Szczeciński) a je součástí dlouhodobého vědeckého záměru Oddělení poruch komunikace Katedry speciální pedagogiky a logopedie PdF UHK v oblasti ověřování a publikace nových diagnostických postupů u populace dospělých a stárnoucích osob.

Splnění kontrolovatelných výsledků řešení

1. Lenka Neubauerová, Andrea Jandová, Aneta Novotná, Lucie Pazderová
KVALITA ŽIVOTA A SOCIÁLNÍ VZTAHY OSOB SE ZÍSKANOU NEUROGENNÍ PORUCHOU ŘEČOVÉ KOMUNIKACE
Stať přijata do recenzního řízení časopisu SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKA 11/2014

2. Lenka Neubauerová
QUALITY OF LIVE AND SOCIAL RELATIONS OF PERSONS WITH DISORDER OF SPEECH COMMUNICATION.
Předneseno v programu mezinárodní vědecké konference „Pedagogika specjalna – koncepcje i rzeczywistość“, 8. – 9. 2014, Szczecin, Uniwersytet Szczeciński
Přijato k publikaci v recenzované Kolektivní publikaci textů z konference 10/2014

3. Překlady diagnostických materiálů k užití a validizační studií těchto diagnostických materiálů:
  - BNVR - Lucie Pazderová
  - VASES – Aneta Novotná, Andrea JandováVýstupy jsou přiloženy k závěrečné zprávě projektu SV.

4. Následné publikace
  - Přednáška na mezinárodním sympóziu Slovenské asociácie logopedov (SAL) na Štrbském plese v říjnu 2014: **Hodnocení emoční zátěže u osob s neurogenní poruchou řečové komunikace** autorů: Lenka Neubauerová, Andrea Jandová, Aneta Novotná, Lucie Pazderová musela být z důvodu náhlého onemocnění odvolána a je domluvena realizace tématu na dalším sympóziu SAL.
  - Vhodnou publikační snahou je také opakovaná snaha o publikaci výsledků proběhlých projektů k tomuto tématu v přístupných periodických s impakt-faktorem (Česká a slovenská neurologie, Česká a slovenská psychiatrie).
  - Téma bude zahrnuto do kapitoly **Poruchy komunikace u seniorů s neurodegenerativními chorobami**, v rámci kolektivní monografie **Poruchy**

komunikace u dospělých a stárnoucích osob (Neubauer, Skákalová a kol, Gaudeamus 2015)

Přehled realizovaných výdajů:

Odměny řešitelům	Lenka Neubauerová	7500,-	Kompenzace nákladů, spojených s realizací publikačních výstupů, nákladů se zpracováním podkladů a diagnostických materiálů a cestovních nákladů.
Náklady na stipendijní ohodnocení studentů	Andrea Jandová Aneta Novotná Lucie Pazderová	7000,- 7000,- 7000,-	Odměna studentům za vykonanou práci pro projekt, kompenzace vzniklých cestovních výdajů s realizací šetření.
VASES – Visual Analogue Self-Esteem Scale	Zakoupení diagnostické pomůcky s licencí	2348,-	
Social Communication Difficulties	Zakoupení diagnostického vodítka s manuálem	1295,-	
Kancelářský spotřební materiál		1357,-	Materiál k realizaci a zpracování činností projek.
Celkem		33500,-	

Datum:

Podpis odpovědného řešitele

2.1.2015 Hradec Králové